

ALSÓ-LENDVAI HIRADÓ

Előfizetési ára	Felolvas szerkesztő, lapkiadónak és kiadó	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Fő-utca 2. A.
Egész évre 8 kor	BALKANYI ERNŐ.	Hirdetések díjszabás szerint.
Fél évre 4 "	MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.	Nyitlér petifóra 40 fillér
Negyed évre 2 "		Képvrtak nem adának vissza.
Egyes szám ára 20 fillér.		

Gyermeknevelés.

Nyar van, olyan forró nyár, aminőre, mint mondani szokták, azok a bizonyos legöregebb emberek sem emlékeznek. Szerte az országban retelenen a szárazság, a föld eleskarnája veszedelemben van. A gazdák panaszokdának, a kereskedők kétségbeesnek és a magánember sőt szemmel nézi a felhőtlen eget, amely mint valami tűzpadást borul a földre.

Mintha a hét szűk esztendő következnék ránk, a természet irtalmatlan és nem törődik azzal, hogy egyetlen szűk esztendő elég az emberiségnek arra, hogy milliók elre szülő nyomorúsága következze belőle.

Ez a forró, afrikai nyár egyébként is sok veszedelmet jelent. Az idő ez abnormitása a természet változásának, az időszakok elfolyásának szomorú jele. Mi, akik megszoktuk a természet egy esztendői életének pontos matematikai elosztottságát, kinéret, elhatárolt négy részre bomlást, megriadva vesszük észre, hogy nincs már tavasz, nyár, ősz és tél. A tavaszból vörheny lett, a nyárból napzsúrás, az őszből malária s a télből influenza. Az év elosztottsága tehát nem a természetrajzzal, hanem az orvostudományval került összefüggésbe. Évről-évre több és több betegség zúdul az emberiségre. Közegészségügyi statisztikák tanúsága szerint a föld kerekégen átlag száz egészséges emberre esik tíz. A természet

lehat, amely életet ad, így tízedeli meg az életet.

Nagy dolog ez. Elriasztó képet festi a beteg világnak. Természetes, hogy ilyen körülmények között az emberi gondoskodásnak főtárgya ma az egészség. Az anyagi világ épülete roppan össze, ha romlott a lévegeje, nedves, dohos, penészes a talaja.

Az orvostudomány megfeszült akaratval küzd a felszaporodott betegségek ellen. Van egy betegség, egy veszedelmes kór, amely diadalmasan sítvít végig a földkerekségen. Befeljük a föld kebelébe, amely lázasan zihál fölé. Ez a betegség a tüdővész.

Igy áll a világ központjában az emberiség, a felvilágosodtság, a fejlődés, a tökéletesedés XX. századának elején. Beteg és haladó. És ez az emberiség, amely örült rohamban tör előre a haladás útján, hogy emvilliók gránitlapját rakja le, ez az emberiség maga oly rövid életre van ítélve.

Ezen segíteni kell. De hol kezdjük a segítséget? Csak egy felelet erre: a gyermeknél. Amintohogy beteg, elhanyagolt palántából nem lehet terbeleyes, árnyékos, dus lombos ta, úgy beteg, csenevész gyermekekből sem válhat: életerős, közházuan tényezője az emberi haladásnak, az életnek. Mentstük meg a gyermekeket.

Nem beszélünk itt arról, hogy már a nagy gyermekhalandóság is kötelezően teszi a tarsadalom gondolkodóinak, hogy a gyermekmentés eszközeivel, módjaival foglalkoz-

zanak, elég, ha rámutatunk arra a sápadt, szomorú hadra, amely gyermekével remorog nélkül, igerekek nélkül, a nyomorúságos, szenvedő életre eljegyztettek nagy lazasanfűt, beteg szemével néz rövid nagykorúsága ele.

Mentstük meg a gyermekeket. A közegészség ügy öreinek nagyobb gondolkodása kísérje a gyermeknevelést. Ahol a szülő nem jó szülő, ahol a nyomorúság, a szegénység elvonja a tisztaság, a higienikus táplálkozás, az egészségese életmód feltételeit, ott lépjen közbe a társadalom, lépjen közbe a szegények, nyomorultak, szenvedők és elhagyottak gondviselője, istapólya, örökölő anyagya: a humanizmus.

Segítsünk a gyermekeket és segítünk magunkon. Mentstük meg ifjú véreinket és megmentjük magunkat, megmentjük az életet, sok-sok évezretek nemzedékét. A természet elpártolt tőlünk. Veszedelmeket, betegségeket zúdít ránk. Legyünk ur a természetben. Diadalmonskodjunk rajta, úgy a hogy véges emberi képességünknek megadottól. Ha akadt egy Franklin, aki az ég zengő villamát le tudta vezetni, meg tudta szelendíteni, álljon össze az egész társadalom s tölán együttesen lesz anyagi ereje, hogy a kórok, betegségek életelő villamait is elszigetelje az emberiségtől.

TÁRGA.

A költő megtért.

A költő megtért falujába
 Ne sirjatok hát jó fiúk,
 A sir az annak ringatója,
 Mely egyszer nektek is kijut.
 A költő megtért. megpillenve
 Földet jó sziv ott alant?
 Oh, mennyi ezerszín virágot
 Hajt ki a kis falusi hánt
 Ó holdog, fiúk, sz' életében
 Virág nem nyílt a nyomokdán.
 Ne sirjatok, hadt' sirjon érte
 Ki elvezte, a búsike lány.
 Tinektek él' ő mindörökke,
 A sírból nyílt nektek kezet,
 De ki alnait ősztepete,
 Annak örökre elvesztet.
 Ti voltatok elele után
 Jók kint a világot, —
 A sors, a szűz az a lány volt.
 Ki már kiseríteni sohse fog.
 Ne sirjatok, hisz mindnyájunkra
 Ott les, ott vár mosolyogva tán
 Az alnök tépelt köntöseben
 A bus végzet, a búsike lány

A költő láncát szerteförte,
 Ó holdog, szabad már alant; —
 Nem tépi senki a virágot,
 Mit kihajt a falusi hánt
 LANTOS.

A sziv örültjei.

Mig mulik el nap szerelmi gyilkosság vagy öngyilkosság nélkül. Valami különös kórmatet ez a mai, anyagtagaságunk bódoló, világban. Számta kartracsztikus, hogy ma, mikor minden a nyers munka, a gepek zakatolása körül forog, midőn a falat kenyéret elvethalás tudtú víz az emberiség, ma a sziv eszményi érzelmű sírba tushak kergelni egyes embereket. És a legesodlatosabb az, hogy az emberben egyáltalában találnak eszményi érzelmeket.
 Vagy talán igaz van Bodnár Zsigmondnak, hazánk egyik legnagyobb gondolkodójának, mikor azt mondja, hogy anyagi korbán az emberek eszményiek az eszményi korbán anyagiak? És Bodnár hozzáteszi: Ma ideális kort élünk, az emberek tehát az eszményit, de ugyan azt a haladást eszményeséget anyagiának nevezi, nem kitutatom azonban Bodnár teletének logikai összefüggését s csak azt akarom konstatalni, hogy korunk sem nem eszményi, sem nem anyagi kor. Korunk az eszményi és anyagi áramlatok változatosságának a kora. Minden nap más kését két elénk oly formán, hogy 24 óra leforgasa alatt a legelentetősebb fogalmakat alkotjuk magunkat a világ és az

emberiség értelmezéséről. S ezt a folytonos változatlanságot annyira megszokjuk, hogy nem is tudunk nekikülzni. Pillanatok-pillanatra lessük az újszok, a melyben ma már világzszok, melyen megrendítő események, theatralikus érdekeltek bennünket. Ideges türelmetlenséggel fekszik le este s azon gondolatlat alszunk el, hogy a roggel vajjon mielő szénázott-talal fel igazato dolgokra éhes gyomruk pillanatnyi kielégítésére?

Ez a türelmetlenség kihat mindemre! Idegenként testünk természetének a korlátlan felfestési s szerveinek rendszertelensége maga alá tenneti úgy testt, mint szellemi életünk rendszert. Csak ezen alapon tudom megmagyarázni a szellem okából történt gyilkosságokat.

A kor emberének a szive csak nagy nehezen tud eszményi érzelmeket táplálni és a szenvedélyesség, — amely érzelmi momentumoknál a jelen kort jellemzi, — különválasztandó az eszményi érzelmektől. A szenvedélyesség a test és a ver fellangolása, míg az eszményi érzelmek bizonyos lelti egyesülés a szívtel. De megtértek, hogy két ellentéző nemű szive egymás iránt rokon érzelmeket táplál a nekül, hogy verbéli víz-szenyha jönnének egymással. Mind két szívtben az eszményi érzelmek prizma elcsúsz a szerelem tüzet. Nyugdott vérmérsékleten, szabályos idegrendszerrel a végezedményen egyhangú boldogság, mondjuk, hogy csak megelégedés koránzáza szívk legközelebbi értelemében vett rokonságot: a szerelmel.

De ha az eszményi szerelmben egyesülni akaró két lény csak egykétben is a türelmetlenség

A száj tisztasága.

Irta: Korösi Simon dr.

A tuberkulózis fertőzés pusztulást mérséklő intézkedések csak akkor lesznek eredményesek, ha annak minden útjára és módjára kiterjed a figyelem. Miben rejlik a fertőzés lenyelve? — ezt vizsgálni a tudományos kutatások foladata. Hanly után megvege a betegség-átvitel, — nem tárgyalom; csupán a szájat, mint a fertőzés legkönyebben hozzáférhető helyét, szándékosan röviden ismertetni.

Tudjuk, hogy a legelső káros baktériumok tartalmazhat, a körülöttünk lévő tárgyakon lehetnek láthatatlan kórokozó csírák, a testünk fontartására szükséges táplálék a legodonosabb tisztaság mellett sem mindenkor mentes parányi, de esetleg káros hatású mikroöszkopikus lenyektől; s ha megmondjuk, hogy e baktériumok a belhét levegővel, a táplálékkal vagy azon elterjedt rossz szokás útján, hogy hiányosan tiszta kézzel is szájhoz nyúl és eszik sok ember, — a különböző tárgyakról a szájba s ezen át a szervezetbe kerülhetnek, akkor beláthatjuk a száj szerepét a fertőzés tova terjedésénél.

A szájban lévő nyál, odvas fogak, nyak-hártyák, a nyelv, mind jó tenyészfészkei a fertőző baktériumoknak.

Miller a legtisztábban tartott szájában is több baktérium-fajt mutatott ki. Bár ezek nem mindegyike veszélyes, sőt némelyike bizonyos életműködéseink segítségére meg szükséges is, de a szájban lévő alkalmas körülmények, minő az állandó hő, ott bonló ételemrészecskék, veszélyes baktériumoknak is melegágyát szolgálhatnak.

Ha a szánkba kerül valamely kórokozó baktérium, ott nem pusztul el, hanem életműködésére szükséges körülmények találva, tovább fejlődik és szaporodik.

A fertőzés kómyítését illetőleg ekként fontos tesztész a száj.

Mintegy előkaput képezve belső szerveinkhez, a legelső s táplálék ezen át halad belső részünkhöz, a tüdőhöz, a gyomorba és belekhez, nem kicsinylő tehát

a száj tisztántartására hirtelét sokféle figyelmeztetés.

Mindent el kell követni, hogy a száj fertőzési lehetősége megsemmisüljön, állandó tisztántartásával.

A természet, bár kilette szánkát a könnyű fertőzés eshetőségeinek, de megadta a lehetőséget is gyógyszerjeinkkel történő hozzáférhetőséghez.

Ha a fűdönköz olyan könnyen oda-vihetők baktériumok gyógyszerjeinket, meg volna fejte a tuberkulózis orvosságok kezelése. Így csak fardalmas gyógyszerrel, higiénie törekedhetünk a gümőkörben szenvedők megmentésére.

Kétségtelen, hogy a szánkban lévő baktériumok veszélyességét gyógyszerjeink megsemmisíthetjük, nézzük tehát, melyek azok a módok, melyekkel ezt végrehajtsuk?

Tudjuk, hogy a tisztaság legjobb eszköze a víz. Az egyen, a ki naponta bár csak tiszta vízzel is többször mossa ki a száját, nagyjából elegend felt a tisztasági szabálynak. De vajjon elegendő-e ez? Nem kell-e figyelembe venni, hogy a víz ugyan mindent lemos, de a baktériumok nem gyengül meg. Erre hatékonyabb anyagok, gyógyszerek kellene, melyek névze legjobb orvos tanácsát kikémi. A gyengen hibott erősborsheszes víz baktériumok szer, de alkoholtartalmú miatt állandó használata nem ajánlható. Igen könnyen hozzáférhető, meglehetősen jó eredményt használható szer a közönséges konyhasó. Ebből kis mennyiséget leve szájmósó vízünkbe, alkalmasabb, erősebb szer hiányában elég jó eredményt használható.

A szájat tehát, mint a belső szerveinkhez legkönyebben hozzáférhető utat, nem szabad elhanyagolni, ha nagyobb következményekkel járó betegség akarunk megelőzni.

Folytonos tisztántartás, minden étkezés után való gondos kimosás olyan szabály, melyet sem gyermeknek, sem felnőttnek elmulasztania nem szabad.

A szájról mondott tanácsaim nem új, de valaminl minden ismertnek, ha óvjak,

a boldog szerelmem úgyis csak illúzió épül fel, a ket leny unalmasnak, sivárnak látja azt az életet, a melybe az anyagnak csak egy eszje is metelyezze meg az eszmények, agyukban a gondolatok romantikája őszhangot teremt a szív napszféra elkeseredésével, — ez az örültés első létezője — és eldobják maguktól az életet.

A szerelmek okából történt halálozásoknak nagyban elősegíti az áldozatok közöttben idegesség, amely onnan keletkezik, hogy a különböző eszre szerelmű kifejezése juto szerelmén anyira megerősíti úgy a szívet, mint a kormánzó agyát, — a melyt már ilyenkor nem akarát, hanem az úgy veszerel, hogy idegess neurasténia(buskomoros) betegsége kezd gyötörni az emberi szörvozelet.

Azon pillanattban, midőn az öngyilkos halaira szának magat, az örültet stadiumban van s agyának meglátszása az utolsó pillanattban rendezsérti tetőpontra hág. De csak azokat lehet öngyilkosoknak nevezni, a kik gyavaság, unalom vagy lelkiárdulás miatt dobják el az életüket.

Lehet-ö öngyilkossággal megbolygott azt a katonát, aki látva, hogy az ellenség kezébe kerül inkább önmaga vet véget életének, senhogy kitég magat az öveli elarúlása veszélyezt?

Angliában azon öngyilkosokat, akiket az önmaguk ellen történt merénylet megölti nem tudott, felelőseket után törvény elé állítják és éppen úgy büntetik, mintha más ember ellen követkelt volna el a gyilkosság kísérletének a bűntettét.

Igazán kevesebb volna az újság-cenzúra, ha az öngyilkosság nálunk is büntetnökké minősítetnék és szigorúan büntetnők. NAGY BELA.

folytonos ismélése hasznos, jót vélek eszelkedni tanácsaimmal én is, ha polgártársaim figyelmét erre újabb felhívom.

HIREK.

— **Kinevezés.** A zalaezsergi kir. törvényeszek az alsórendű kir. járásbíróságához állandó hítes tolmácsul a vend nyelvre Balazs János nagyoltalmú lakos nyugalmazott eszaborszövetőt nevezte ki.

— **Anyakönyvi szabályok kinevezés.** Az orvizej anyakönyvi kerületbe Vyhodó Balint körjegyzőt anyakönyvezetővé nevezte ki a m. kir. belügy-miniszter.

— **Horváth Lajosné özönő** a „Gispikes”-hez cinizett verődési kerüti helyiségében vasárnap, 1904. augusztus 6-án 7-én óvodavégzet tart, mely 4 órakor veszi kezdetét. Vizsga után tíne lesz. Belepti díj 30 fillér, mely a jatekcsere fedezésére és kádasókészítandók.

— **Áthelyezés.** A közoktatásügyi miniszter Pálfnak Békta-felsőlattali állami elemi iskolai tanított lapunk munkatársát a fimeit áll. elemi iskolához helyezte át.

— **Gyilkos merénylet.** Folyó hó 24-én, este 8 óra körül Szent Jakab börtönnyári lakos Mura-száivgye felől hazafele tartott, s mikor Bottornyágy közél ért, a falu melletti kőrakocsból Fodor Ferenc ugyancsak bottornyári lakos 3-szor utána lött, sőt később 9 óra tájban a közöshegen is reál lötszer. A vizsgálat van hivatalva kideríteni a lövöldözés okát.

— **Harom leány veszedelmében.** Klinger Salomon pozsonyi lakos vendöglözések házaon felöltöz szep leánya a minap nagy veszedelmében fogott. Kliger Viktoria, Margt és Natalia a pozvati malomnál fürödtek. Hirtelen nagy tömegben hompölygött el a malomforró a víz és a fürdőző leányokat magával sodorta. Szerencsére a közöhen halászó Boocsay János segítségükre sietett, halóját behozta s ennek segítségével a partra segítette a már feligt alett leányokat.

— **Szerencsétlenül járt urinő.** Sajnálatos balcsent érte a napokban Agyszéki Viktor pikantimul-szerűen utatjáról ártózó leteséséget. Nemzetcsalaki határánban megbokrosodtak a kocsiba fogott lovak és Agustineho, hogy kikerülje a veszedelmét, kiugrott a kocsiból. E közben azonban bal lábát két helyen eltörtő. A szerencsétlenül járt urinőt Vajda Leo mogyorókeréki orvos reszesítette első segítségben.

— **A F. M. K. E. közgyűlése.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület XXII. évi rendes közgyűléset 1904. augusztus 23-án tartja meg Brezobányán sz. kir. városban, a következő tárgyszorossal: I. Előnöki megnyitó, 2. A közgyűlés jogkönyvének hitelteltesítésére három egyesületi tag kiküldése, 3. Gyűvezető alelnök bejelölése, az egyesület 1903—1904. évi munkaságáról, 4. Az ölnökség 1903—1904. évi jelentése és az igazgató-választmányú határozati javaslatai, 5. Az egyesület 1903. évi zárótanulása s a vonatkozó fölmentvények megszavazása, 6. Az egyesület 1905. évi költségvetésének megállapítása és esetleg a törvényhatósági választmányok lapcsolatos javaslatai. (Zölyön v. r. megyei választmányunk latidatvára hazafias szellemű tolvamnyuki tejesztése iránt.) 7. Égyes varmejei és városi választmányok megalkulásának bejelölése és tudomásul vételö. 8. 1905. évi közgyűlés helyének meghatározása. 9. Irtditványok, melyek az alapszabályok 16. §-a értelmében, a központi ölnökséhez irásban beadatták, (Török Zoltán II. ölnök indítványra, az igazgató választmányú ölnökségnek Budapestben való meglátására iránt.) A közgyűlésre az ölnökség meghívja az egyesület összes alapszabály, örkös, rendes és partoló tagját. A kereskedelmi miniszter és a Kassa-Oderberg vasúti a közgyűlés alkalmából, aug. 18-ától szamitandó 10 napi érvényű kedvezményes utazást engedélyezett, a mely szerint az egyesület tagjai gyűlésre és személynöveletoikon II. osztályú jeggyel az I. osztályon, III. osztályú jeggyel pedig a II. osztályon utazhatnak Brezobányára és vissza. A kik ezen kedvezményes utazásra szölo igazoltványra, valamint a Brezobányán való eljegyzéső lapzó igényt tartanak, forduljanak augusztus 15-ig beáradó a F. M. K. E. fölittári hivatalához (Nyitra) vagy Brezobányán sz. kir. város polgármesteri hivatalához. Kesőbb jelenlétekké megjelölő

meggyőlvánul s az eszményi rokonság idő előtt a velet test vagyának szenvedélyességéve fajul, a ket leny különböz nemü szíve együtteszere nékes, nem marad meg a paritás s az egymással való meghasonlás türelmetlenség természetes következményeie leend.

E meghasonlás nem a rokonság, az érzelme megsejnéseben nyilvánul meg, sőt ellenközöleg, fokozódik az érzelmet, de mar nem eszményi, ed feltö törekedő, hanem anyagi vagyai kielegítésére irányulva. Mi történt az idő nyomán egymással meghasonlott ket leny között?

— Az egyik érzelmet túlhaladta a másikat; az egyik többit kívánt, mint a mennyit a másik adhatott és mivel megtagadta egyik sem akarta a másik kívánalmait, keresett, de teljestei se tudtam — nem akarván egymással ellentéte jütni, elhatározták, hogy megszűnének letezni: meghasonlás, öngyilkosok lesznek!

Igy állitható fel általánosságban azon szerelmű öngyilkosok és gyilkosok okadátsa, melyeknek semmiféle külső behatás közre nem játszott. Így tehát, — tekintve, hogy társadalmi életünk elüt s utou — utfelelen külső behatásoknak vagyunk kitéve, — a fenti okadátsák csak az elméletben lehet érvényesége, létöjögösütsága.

De lassuk csak, hogy a meghasonlás gyakorlati után mint sodorja az elpusztulása, a meghasonlott szívelből rokonságot élni akar embereket.

Ket különböz nemü leny eszményi hatások között szereti egymást. Közbe jön egy anyagi körös, a mely minden illúziót szertefoszlat és mivel

elszállásolása iránt sem a föltökári hivatal, sem Brezobanyaa város nem vállalhat felelőset.

— **Megérlett csendör.** Hauser János csendör-mester a folyó év márciusban megjelent Malacsius Adam benedeki lakósnál és figyelemzette, hogy az udvarán levele medencet kerise be kelőkép, nehogy valaki szerencsétlenül járjon. Malacsius a figyelemzette megfogadása helyett rajtam a csendörre és tolvajnak nevezte. Ezért a törvény elebe került s 40 korona penzbizságra ítölletett.

— **Eltűnt házi nyulak.** Beraltánias Mihály szarvaslakai lakos szomorúan bontaltatta, a mikor a mezőri családjaq hazatért, hogy még darab gyönyörű szep, dedegeltett házi nyula-eltűnt az istállóbol. Jelentett nek a csendöröské s az a ganuba vet embeiremlék kutatást tartván, a nyulakát Donosa István, Tiszai Ferenc és Rajszar Mihály szarvaslakai lakóssal meg is találta és a beismertésére levele tetteseket felelőltette.

— **Peláds kedvemeny** leplettett életbe hazánk egyik legzsebb és legkedvelőbb élelmiszere: Herkulesfürdő. Az igazságos mindamellett, aki a közérny jövelemmel bírnak, augusztus 23-ától kezdve 50% árkedvemenyben reszesül uti a lakás mint a pártalan gyógyhatású kéndús és kóssó meleg fürdők arainál. Ismeretes, hogy a világhíró fürdők esalhatatlan sikerrel használatnak ischias, idült eszű, közsény, bór és esonbetegek, aranyer, altesti bántalmak, veselajók, verszegényes stb. ellen. Deseretes eszedeket az igazgatóság reszerő, hogy az onított kedvemeny által megölt, uti a intelligens közeposztálynak is, hogy Herkulesfürdő gyogyító és ifuló hatásban reszesülhessen.

— **Legelt falu.** Borzalmas túvész pusztított a zalamegyei Kerkfalai községben. Hétfő délután tört ki a túvész és tartott másnap hajnalig, amikor — mint írják — tíz megszenvedett holttestet szedtek össze a romok alól. A tíz egy keményből kirepült szikrától keletkezett. A tíz kiörossekor az emberek legnagyobb része távol volt a községből. Sokan arattak munkában voltak, a többi pedig a gabonaföldesek volt olgatók. A romoktól megellette az otthonokból. Az asszonyok és gyermekek eleinte az utakra menekültek, de a hósej oly nagy lett, hogy sokan ott elájultak. Az istállókból elszabadult állatok jideit futoktak a tiztől kősből rüvett utakon és megremült gyermekeket letaposták. Ennek következtelen sok asszony gyermekeivel együtt bemenekült a saját égő házába bíznak, hogy a szoba nem ég. Pap Ferencné az egy gyermekeivel, Orián Pálnak három gyermeke, Fink Sándorné és két gyermeke, öv. Welszer Jakabné és négy unokája, Selram Filippné és két gyermeke szinten bezarkoztak a lakásba, hogy a hósejtől és az elgázolt veszedelmétől megmeneküljenek. Szerencsétlenségre azonban a vízihány miatt meg a falalapított gerendák is begtek és valamenyen a romok által pusztultak el. Szábhatlan haz és összes melktelepüket legtek. A lakosság hajlék és leánye nélkül maradt, mert, majdnem az összes gabonatermesék elégett.

— **A Magyar Festőművészet Albuma.** A magyar könyvkiadóvnyok teren, feltűntet keltő díszmível fog a Pesti Napló olvasóinak karácsonyi ajándékul kedveskedni. Címe: A Magyar Festőművészet Albuma, és gyönyörű foglalatja lesz a magyar festőművészet remekeinek, Kucpékytól és Manókytól kezdve a jelenkorig, mikor Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Beczur Gyula és Zichy Mihály veszetőivel, hatalmas gárdá szolgálat a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nem jelent meg ehhez hasonló nagy koncepció díszmível. Ötven nagyzásbas magyar festmény fogja e díszmüket ekesteni, művészi reprodukciókban. E gyönyörű könyvet karácsonyi ajándékul megkapja a „Pesti Napló” minden állandó előfizetője és díjtalanul megkapja magyá oly előfizetője, aki egész éven át fél vagy negyvenlévénket egy havonként, de megszáztízán nélkül fizet elő arra: egy évre 28 kor. Szerkesztősege és kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrássy-ut 27.

Piaczi gabonárak. Tábla a gabonák árjáról: Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Burgonya.

Közgazdaság.

Mikor trágyázzuk a réteket.

A rétek trágyázást legelőszerebb öszsel végeleljátuk, mivel az öszli trágyázásnak számos előnye van a tavaszi trágyázással szemben. Az istállótrágyát komposztot — ha előgondol megennyi seggel rendelkezik — ugyancsak öszsel szállítjuk ki a rétekre, mivel egyrészt öszsel vagy telen jobban raerünk rétejnek és biológiai, másrészt meg öszli a réte lakó keményebb a szekeret kerekeli nem vágódnak be abba annyira, mint a tavaszi nedves talajja. További előnye az öszli trágyázásnak az, hogy a trágyában levele növénytanpanyagok jobban kihasználhatók — ha előgondol megennyi seggel rendelkezik — az öszli eszű eszű telet nedves öszli a jobban esz töleketesebben tövök, ha ezen növény tanpanyagokkal telített öszvíz vagy hóle a talaj egyes rétegeibe. Tavasszal a visszamaradt komposzt és istállótrágya-hulladék jól el lehet osztani nagyobb seregével. Azonban nemcsak az istállótrágyát esz komposztot, hanem más trágyaféleket is öszsel illelőleg telten lesz legelőszerebb elhelyezni: mint pl. a faanyag s a rétek trágyázásánál újabbban gyakran alkalmazott trágyaféleket is, ezeknek öszli elhntése a fentmoldott okokból szükséges, ahhoz hogy az esz hóle hatonyagok a talajba mossanak be. A mesterséges trágyafélek hatása tehát csak azon esetben mutatkozik mindjárt tavasszal, ha legalább is tél vége felé szóratták ki, mert ha később alkalmaztatnak akkor nem bírnak mindjárt az első szonatermeséssel egyvesztésű, hanem csak később a sarjattal, a mi pedig a gazdára nevezte más veszeteg jövelelt. Korai elalkalmazás tehát a fő, mert így az összes kalászosoknál egyvesztethetik hatást. Tulhórán azonban ne szorassanak ki, mert a könnyebben odódók nagyon melyre mosathatnak alá. Legmegfelelőbb időpont a tél vége.

Vedekezés a különböző növénybetegségek ellen megfelelő trágyázással.

A megfigyelések azt mutatják, hogy a gyengébb növényzet nagyobb mérvben ki van téve a betegségek kártételének, mint az erősebb fejlődési. De nemcsak az egyes növénybetegségek, hanem más káros jellegű természeti behatások is sokkal nagyobb kárt tesznek a gyengébb fejlődési vetésben, mint a normális fejlődésben. Így például nem egy esetben tapasztaltuk, hogy

a gyenge növekedésű öszli vetések a telet nem bírták ki, kipusztultak vagy legalább is nagyon megriktak, míg a robusztus fejlődésűek jól kiálltak. Ha tehát növényeket ellenállóbbakká akarjuk nevelni, a különböző trágyázási- és egyéb módszerekkel szemben, a talaj rendszeres trágyázásáról kell gondoskodnunk. Erősebb fejlődési növényzetet erősebb és melyrebbre hatóbb a gyökerezése is, a mi pedig a mi elhajlati viszonyaink között, jól és espadékvizonyok a legtöbb esetben rosszul oszlanak meg, igen nagy jelentőséggel bír. Melyreható gyökerezeti növény nem szeved annyit a szárazságtól s a talaj tanpanyagok jobban felhasználja, mint egy eszekelyen gyökerező. A növények gyenge fejlődése oka legtöbb esetben a talaj gyengégsége s a mint ezen ok megszűnik a növényzet is erőteljesebb fejlődésbe megy át. Igen sok esetben nem rendelkezik a gazdaság elegendő trágyával, a mi azonban öklil agyalltalan nem vehető, mert számoltalan esz és mód van a gazda kezében, hogy ezen segítsen. Terjessze ki jobban a takarmányterest, tartson több állatot vagy használjon zöldtrágyázást műtrágyafesekkel kombinálva, rendezzen be ökszerény vetésgörögat stb. Szántalann módon lehet segíteni a talajon. A legtöbb rovarellenesség csak bizonyos fejlődési stádiumban lép fel az egyes növényekkel s mivel gátlóan eszik át a növény ezen időpontot, annál nagyobb árték kártetele is. A növény fejlődését chilislatrommal gátlhatjuk. Mint fentiekből kitűnik, a gazda igen hatalmas eszközt tart a kezében a növénybetegségekkel szemben, ha kellő módon trágyazza a talajt.

Hirdetések. jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A PESTI NAPLO új karácsonyi ajándéka. A Magyar Festőművészet Albuma. Paratlan díszű, külső kiállításban és belső tartalmában egyedül álló remekmű az, amelyet a „Pesti Napló” az 1904. év karácsonyára szánt megajándékolni olvasóinak. Eddigi karácsonyi ajándékaink díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló”, és is minden előfizetőjének messze társzárnyaló díszmível, melynek címe is lesz: A Magyar Festőművészet Albuma. A magyar festőművészet remekeinek gyönyörű foglalatja lesz ez a pártalanul álló díszmük, amely a magyar festés remekét fogja felolteni a XVII. század nagy magyar festőitől, Kucpékytól és Manókytól kezdve egész a jelenkorig, amikor Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Beczur Gyula, Madarász Viktor és Zichy Mihály veszetőivel hatalmas gárdá szolgálatja a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nincs még olyan mű, amely a magyar festőművészet teljén gazdagságban mutatja be. Ötven nagyzásbas festmény szemlélteti ki, amelyet mostanra kivétel.

észt, olyan, mint amelyek a Vörösmarty-Albumot eseménynyé avatták a magyar könyvtápon.

Ezenkívül a magyar festőművészet történetét a könyvben eszérendűen szelőkészésű érdekes és megismereti előadásban fogjuk bemutatni. A szöveget számos festménynek a szöveg köze nyomott másolata fogja kísérsni, úgy, hogy az öten többisményben multipalán együtt a Magyar Festőművészet Albuma a leg-gazdagabb és legdíszesebb társ lesz a magyar festőművészetnek. A „Magyar Festőművészet Albuma” meg fogja kapni a Pesti Napló minden előfizetője, aki az év végén aká havonta is de állandóan és előfizetés nélkül előfizető marad. Minden előfizetés előlétesse végül azonban meg kell jövelelni, hogy azok az új előfizetők, akik az 1904. évre szóló előfizetést felejen a Vörösmarty-Albumot megkapják, a Magyar Festőművészet Albumára csak úgy tarthatnak igényt, ha egy további egész évre előfizetnek.

öten mülapon mutatunk be a magyar közművészetnek. Az öten mülap nagy része gyönyörű sok színnyomású kép.

A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor., félve 14 kor., negyedve 7 kor., egy hóra 2 kor. 40 fill. Szerkesztősege és kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrássy-ut 27. szám alatt van.

VILÁGHIRŰ!

a „RECORD” festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerő levél a világ minden tájáról.

Élőszöveg képek árai:

Olaj, aquarell- és pastel-festésben
fénykép után 48-63 cm. nagyságban
Legfinomabb kivitelű Brom-Platin 5 K.
és kretárajz

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu festményt készítünk mindenkinék **teljesen ingyen**, ha részünkre 5 redelést szerez és azokat egyenként vagy egyszerre beküldi.

„RECORD”

festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 46.

Mindenféle

T É G L A

ugy mint: faltégla, lyukas és tömör sajtó, faltégla, igen alkalmas nyers építkezésekhöz, továbbá hód farku és hornyolt tetőcserép, valamint orr-, kövezet-, kut-, esatorna-, párkány- és jászóltégla, ugy alagsó is a legjobb minőségben bármely állomásra szállítva kapható az alant nevezett téglagyárban.

Árjegyzékkel és mintával tévesen szolgál

Uradalmi Göztéglagyár
Sárvár.

**BRÁZAY FÉLE
SÖSBORSZESZ**

**NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLÉKELVE VAN!**

Bérbeadás.

A méltóságos gróf Batthyány Zsigmond ur **novai uradal- mához** tartozó évenkénti hat országos vásár

helypénzszedési joga

1905. évi január hó 1-től és a

nagyvendégő a mézszárszekkel

1905. évi április hó 1-től külön-külön is bérbe fog adatni. A nagy vendégőhöz tartozik a közbághid is, mely után a vágatási díjak bérlet illetik.

Bővebb felvilágosítást ad az

URADALOM INTÉZŐSÉGE

Nován.

A Franklin-Társulat kiadása.

A

Magyar Remekírók

a magyar irodalom főművei

ötödik sorozata most felelt meg s így most már 25 kötet került ki a magyar remek- íróknak eme leggondosabb és legdíszesebb kiadásából.

A mostani ötödik sorozat különösen érdekes. Ebben jelentek meg Pázmány Péter válogatott munkái is. Ez a kötetlet jeles tudósunk, Fraknói Vilmos oly bevezetéssel látta el, mely Pázmány Péter életét és munkásságát vázolja és méltatja, s egyúttal a XVII. század irodalmáról, az akkori magyar társadalmi- és közviszonyokról érdekes esszét is nyújt.

Ugyancsak ez a sorozat Bajza József három évtizedre menő munkásságának legjavát is beleilleszti a magyar remekírók közé. E kötetet Badics Ferencz válogatta össze és látta el nagybecsű előszóval.

E két kötetten kívül megjelent még az V-ik sorozatban Vörösmarty V. köetele, Arany János III. köetele és Szigligeti II. köetele.

A már előbb megjelent négy sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte Vadnay Károly.
Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltvány Iren.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.
Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.
Kisfaludy Sándor munkái. I. kötet. Sajtó alá rendezte Heinrich Gusztáv.
Kölcsey Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Augyal David.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz.
Kurucz költszet. Sajtó alá rendezte Ernelyi Pál.
Reviczky Gyula összes költemenyei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál.
Gróf Szechenyi István munkáiból I. kötet. Sajtó alá rendezte Berzeviczy Albert.
Szigligeti Ede színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer Jozsef.
Tompai Mihály munkái I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte Lévy Jozsef.
Vajda János kisebb költemenyei. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.
Vörösmarty Mihály munkái I., II., III. és IV. kötet. Sajtó alá rendezte Endrődi Sándor.

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspere összes művei hat kötetbe költve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 korona kedvezményes áron kapnak.

Megrendeléseiket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

(Budapest IV., Egyetem-u. 4.)